

Kmetijski list

Glasilno „Samostojne kmetijske stranke za Slovenijo“.

Izhaja vsak četrtek.

Naročnina:

čelestno K 15.—
polletno » 8.—
Posamezna številka 40 v

Kmet, pomagaj si sam,
in svoje stališče v državi
uravnaj si sam!

Inserati:

1 mm inseratnega stolpca stano za:
male oglase K — 40
uradne razglase » — 80
reklame » 1.—

Uredništvo in upravnništvo lista je v Ljubljani na Miklošičevi cesti št. 16.

Kaj nam prinese leto 1920.?

Neki grški modrijan je rekel, da je za človeštvo največja sreča, ker ne vidi v bodočnost, ker bi sicer polovica ljudi obupala ter šla prostovoljno v smrt.

Ako bi bili naši možje leta 1914, gledali v grozote prihodnjih petih let, koliko bi jih bilo vztrajalo? In ko bi mi vedeli, da nam bo prenašati sedanjo bedo in neurejenost še dolga leta, ali bi ne obupali? Toda moč in voljo črpamo iz upanja na boljšo bodočnost. „Glej, upanje hodi pred nami od rojstva, da gremo s sveta.“

Kakor smo vedno trdno upali in verovali, ko smo še zdihovali v sužnosti nemškega trinostva, da mora zmagati pravica nad krivico in nasiljem, da mora postati bodočnost slovenska, ravno tako danes trdno upamo, da mora priti tudi za naš kmetijski stan rešitev. Vrhunec našega zaupanja v bodočnost pa je prepričanje, da imamo milijone jugoslovanskih bratov-trpinov za seboj, ki bodo tudi v bodoče pripravljeni hoditi, delati in misliti z nami. Trdna je naša vera, da se bodo v bližnji bodočnosti, morda že tekom novega leta, odprle oči še onim našim stanovskim tovarišem, ki jih še vedno vodijo „gospodje“ na verigi kakor cigan medveda.

Morda prihodnje leto še ne prinese naše celotne osamosvojitve, ne izpolni vseh naših nad. Toda gotovo je, da nas pripelje za velik korak naprej, kar imamo pravzaprav že danes zaznamovati v naši lepo se razvijajoči stanovski organizaciji, v naši gospodarski osamosvojitvi, v našem stanovskem časopisu.

Naša vroča želja je, naj bi nam novo leto prineslo vztrajljivost, ako že ni mogoča popolna sloga, med političnimi in gospodarskimi strankami v lastnem taboru.

Bodočnost mora biti naša, ako ostanemo vztrajni v bratski slogi. Naprej za našim ciljem! Vsem, ki so z nami:

Srečno novo leto!

Kaj so si zamislili?

Agitatorji SLS. so si nekaj zamislili, mi pa bomo povedali ta špas.

Po Belikrajini na Dolenjskem trosijo agitatorji „Slovenske ljudske stranke“, odnosno njenega podrejenega društva „Kmečke zveze“, govorico, da je ravnatelj „Vnovčevalnice za živino“ g. Legvart obenem tudi načelnik naše stranke.

Vsak Slovenec ve, da je načelnik naše „Samostojne kmetijske stranke“ kmet Jakob Kušar iz Notranjih Goric pri Brezovici. S tem, da Legvart nam podtikajo, ker je pri ljudstvu obsovržen zaradi rekvizicij živine med vojno, hočejo na nedovoljen način vzbujati med kmečkim ljudstvom nerazpoloženje in nezaupanje proti naši, edino pravi kmečki stranki. Legvart je res bil ravnatelj „Vnovčevalnice, ki jo je ustanovil doktor Susteršič“, nekdanji načelnik „Slovenske ljudske stranke“ in komandant „Kmečke zveze“, kateri sta povsod in vedno delovali na to, da rešita slovenskega kmeta vseh težav in ga brž spravita — na oni svet.

Kdo je rekvizicij več kriv — dr. Susteršič ali njegov podrejeni uradnik, o tem naj vsak sam premišlja.

Zaradi Legvarta bodi povedano, da on niti član naše stranke ni, in tedaj tudi načelnik naše stranke biti ne more. Močno se nam dozdeva, da je Legvart pristaš „Slovenske ljudske stranke“, ker sicer ne bi bil mogel biti ravnatelj „Vnovčevalnice za živino“.

Naše somišljenike prosimo, da nam s pričami navedejo, kdo je trosil gori omenjena podtikanja c naši stranki, da takim gospodom malo stopimo na prste.

Značilno je, da hoče „Slovenska ljudska stranka“ grehe, ki jih je sama storila in za katere pri slovenskem ljudstvu nikoli odveze ne bo dobila — zvrčati na nas, ki nas (kakor se bahajo razni gospodje) nikjer ni. Sramota!

S kmetom se igrajo.

Kdor se peča s kmetijstvom, ta najbolje ve, s kolikimi težavami se ima boriti kmet. Poleg drugih vremenskih nezgod in gospodarskih nesreč se mu pogosto prikrade še bolezen v hlev, ki mu lahko v kratkem času uniči veselje, nado in trudapolno delo mnogih let. V takem slučaju je gotovo pomoč njegovega stanovskega tovariša soseda ali znanca najbližja, posebno če si je z večletno prakso v živinoreji pridobil dobrih izkušenj. Človek bi mislil, da bo vsak z veseljem pozdravljaval to blagodušno delo stanovske samopomoči, a temu ni tako. V žalosten dokaz naj

47 mesecev pod tace ruskega medveda.*

Piše Babičev Jože.

Do sedaj je sneg le po malem naletaval, zemlja še ni bila pokrita z belo odejo, ko pa se od Kurska dalje zopet zdani, vidimo, da je vsa ravan popolnoma z novo padlim snegom pokrita. Ravno tako je bil mraz občutnejši. Smer vožnji se je premenila od zahoda proti vzhodu na Voronež; do sedaj je bila smer od juga na sever, kar se je dalo dobro določiti po teku solnca. Druge orientacije razen solnca ali lune ni bilo, zemljevida nikdo ni imel. Ako si vprašal po kolodvorih domačine, kam vodi proga, kako se mesta imenujejo, v kateri guberniji se nahajamo itd., dobil si le kratek odgovor „neznaju, ne ponimaju“ (ne vem, ne razumem). Ako si postal za gručo Rusov, si slišal razgovor: „Avstrijake vozijo, Madžare in Nemce, a kako to, da je njih govor našemu podoben“. O avstrijskih Slovanih so vedeli malo ali celo

* Ta posameznik, v kateri opisuje naš vrli somišljenik dogodbe, ki jim je sam doživel v ruskem ujetništvu, smo morali zaradi pomanjkanja prostora že pred tiskarskim štrajkom prekiniti ter ga sedaj nadaljujemo.

nič. Da eksistirajo Čehi in Poljaki, o tem se je sem in tja komu kaj sanjalo, a o južnih Slovanih (Slovincih in Hrvatih) niso vedeli prav nič.

Pokrajina je tu okrog (Voroneška gubernija) povsem enolična, valovita ravan brez gozdov, redke, a velike vasi in sela, vmes vlastelinski dvori in grajske pristave. Kraji na jugu in vzhodu so bivša stepa, ki prehaja proti reki Donu v donsko kazaško oblast, kjer ni nikakih gozdov, pač pa samo polje in pašniki. Seveda sever je pa zopet bolj z gozdi poraščen in je manj polja.

V splošnem, kar se tiče kmečkih selišč, se lahko reče, da vlada naravnost zanikrnost, ker tu se vidijo prav zelo tako imenovane „zemljanke“, t. j. v zemljo skopane jame, ki so pokrite s slamo, prav podobne našim jamam za zimsko spravljanje korenstva, a tam služijo jame za bivališča ljudem. Z rdeče barvano pločevino je krit le kak posamezen dvor ali v selih hiše trgovcev.

Bil je dan vseh svetnikov. Ona vojaška podivjanost, katero pridobi vojak na bojišču, ko gleda požige, uboj, morijo, rop, brezsrčnost in grozlost, je povsem preobrnjena od moštva. Več na je uže bila dostopna za pameten razgovor. Tedaj predlaga nekdo, da bi z ozirom na svetost dneva, kateri se doma svečano, a letos mnogokje z žalostjo obhaja, molili rožni venec.

Ako komu to ni všeč, naj molči. In res nikdo ni ugovarjal. Na večer nas privleče vlak v gubernijsko mesto Voronež, katero ima 81.000 prebivalcev. Tu so bila zopet vojaška poslopja, kjer je bilo mogoče vojaštvo preskrbeti s hrano. Tudi mi smo imeli tam večerjo.

Pri nas v Avstriji se je ločila politična razdelitev po deželah, katere imajo svojo podlago v zgodovinskem razvoju. Ruska država se deli na manjše enote, ki se imenujejo navadno gubernije, včasih tudi oblast, in štejejo 600.000 do poldrug milijon prebivalcev. Po obsegu so najmanjše gubernije tolikšne, kot je sedaj vsa Slovenija; nekatere, n. pr. arhangelska, so celo večje kot bivša Avstro-Ogrska. Teh gubernij je bilo samo v evropski Rusiji okrog 50, Sibirija, srednja Azija, Turkestan in Kavkaz se ne štejejo k evropski Rusiji, ampak spadajo k Aziji.

Iz Voroneža vozi zopet vlak v severno smer. Krog in krog vse belo. Vode povsodi zamrznjene, z debelim ledom pokrite. Mraz pa tak, kakor v naših krajih o Božiču. Če zapustiš vagon, ne smeš nezavarovanih ušes in rok pokazati. Dobra naprava je v Rusiji to, da se vagoni kurijo. V vsakem vagonu, kakor so n. pr. naši živinski, stoji sredi vagona železna pečica, ki ima skozi streho izpeljan dimnik in se ves čas kuri. Drva preskrbuje železniška uprava; sicer se pa dobe drva prav lahko na vsaki postaji, ker so povsodi

Poročajte o vsem, kar je važnega in zanimivega!

navedemo sledeča slučaja, ki sta se zadnji čas zgodila.

Kmečki posestnik je prišel k svojemu stanovskemu tovarišu, skušenemu živinorejcu ter mu potožil, da so njegovi konji postali zelo nemirni ter se po životu drgnejo. Pravil je, da jih je zdravil z zdravilom, kakršno je predpisal živinozdravnik njegovemu sosedu za garjeve konje. Toda uspeha ni imel. Zato je prosil svojega tovariša, naj mu kaj svetuje. Ta pa takoj sluteč, da se v tem slučaju ne gre za garje, dobro pa se zavedajoč, da je nesnaga glavni provzročitelj raznih kožnih izpuščajev, mu je poleg par nedolžnih praškov dal nasvet, da naj konja dobro umiva. Uspeh je bil ta, da sta bila konja v dobrem tednu zdrava. Za to ni zahteval in ni dobil nikakega plačila. Pripomniti je treba, da se v tem slučaju ni šlo za kužno bolezen in jo tudi noben zdravnik konstatiral ni. Zdaj pa čujte in strmite! Vsled ovadbe uradnega živinozdravnika je bil ta dobrotnik od pristojne oblasti obsojen v denarno kazen, odnosno v zapor, češ da je zdravil kužno bolezen.

Drugi slučaj je pa ta-le:

Posestnica vdova prosi tega praktičnega živinorejca, da bi pogledal njeno kravo, ker noče žreti. Njeni prošnji se je rade volje odzval. Pripredši na hlevski prag, takoj spozna, da krava boleha na kužni slinavki. Pove ji, da je bolezen kužna ter da jo mora takoj naznaniti županstvu, da pride uradni živinozdravnik in potrebno ukrepe. Priporoči ji tudi, da do prihoda živinozdravnika skrbno pazi na snago in suho ležišče v hlevu, ter da naj poklada bolnemu živinčetu po možnosti kuhano krmo, ker ima zelo razbolen gobec. Zlasti jo svari, naj ona ne stopi v noben sosedni hlev, kakor tudi naj v njen hlev vstop vsakemu zabrani. S tem je torej ta dobri tovariš preprečil, da se bolezen ni dalje širila. Zlasti, ker je posestnica izjavila, da bi ji niti na misel ne prišlo, da je to treba naznaniti, seveda, ker boleznini ni poznala.

Tudi tukaj je pripomniti, da ta praktični živinorejec ni prav nič zdravil boleznini, nobenih zdravil dal, niti za svoj trud kaj zahteval, pač pa ponujano nagrado odklonil.

In zdaj pa še enkrat čujte in še bolj strmite! Namesto, da bi bil za to zaslugo, da se bolezen ni razširila, dobil priznanje od uradnega živinozdravnika, ga je ta ovadil, češ da je zdravil kužno bolezen. Tej ovadbi je sledila zelo občutna obsodba.

Vprašamo se torej s skrbjo, če se bo postava v tem zmislu tolmačila in če se bodo izvajale tako žalostne posledice, kam nas to privede. Bojimo se, da se bo s takim postopanjem doseglo, da bo okužena prej cela vas, preden bo za to zvedel uradni živinozdravnik. Kdo si bo pustil dopasti, da bi bil zato kaznovan, če ima slučajno toliko skušnje, da spozna nevarnost kužne boleznini in jo skuša omejiti. Radovedni smo, kaj k temu poreče naša vlada. Kakor je po eni strani vse obsodbe vredno delo raznih mazačev, ki so v stanju provzročiti nepreračunljivo škodo naši živinoreji, tako se pa z vso odločnostjo moramo zavzeti za to, da se brez utemeljitve ne preganja naših prak-

tičnih, z dolgoletnimi izkušnjami podkovanih živinorejcev, ki nam gredo v nesreči na pomoč.

Dragi tovariši, zopet en dokaz, kako potrebno je naše združenje, da združeni lahko zasledujemo našo stanovsko samopomoč ter se ubramo nam škodljivih nakan drugih stanov.

Kmet.

Bodimo previdni in izbirčni!

Naloga stranke je, da strogo pazi na vse vsiljivce in se ne pusti zapeljati v obročje raznih hinavskih koristolovcev, katerih v takih slučajih posebno pred volitvami ne manjka.

Marsikateri liberalci, kateri se je iz koristolovstva pred kratkim dobriki socialnim demokratom, da doseže svoje namene, se sedaj rine v našo „Samostojno kmetijsko stranko“, kjer na velika usta kriči: jaz sem tudi kmet-strokovnjak in si že v naprej domišlja, da je poklican za kandidata-poslanca.

Takih lažistrokovnjakov se nam pač ne manjka. Zato pa pravočasno pazimo, ker drugače zna v mladi stranki izbruhniti opozicija proti korupciji.

Naši kmečki poslanci bodo rabili nekoliko strokovnjakov in ti naj bodo kmečki sinovi, vajeni težav kmečkega stanu, kateri imajo tudi osebni zmisel za izpeljavo lepega agrarskega političnega programa.

Torej roke proč od nas — koritarji.

Agrarec.

Ljudska šola.*

Širši sloji našega naroda so navezani glede svoje izobrazbe v glavnem le na ljudsko šolo. Ljudska šola kmeta veliko stane. Z ozirom na urejenost pouka pa ne odgovarja uspeh stroškom. Kje tiči vzrok?

Glavni vzrok neuspeha je, da se muči mladega otroka z dolgo nepretržno učno dobo in to v tistih letih, ko otrok še ne more pojmiti, da je šola za življenje potrebna. Otroku težko čaka trenutka, ko mine šolska doba, da bo svoboden, prost. Posledica temu je, da so le redki otroci, ki kaj več znajo iz ljudske šole kakor čitati in računati. Glede spisov pride mogoče eden od sto, da zna napraviti pravilno vlogo na oblasti in kaj podobnega. V splošnem pa smo tam, kjer so bili naši stari, ki so se kje privatno naučili za silo pisati in čitati. Kakor oni, tako moramo navadno tudi mi za vsako vlogo in prošnjo iti h „gospodu“, da nam jo napravi. Pri vsej dragi in dolgoletni šoli ostajamo stari, ki pišemo: „Jaz primem pero v svojo desno roko...“ Kaj torej hočemo? Ljudska šola s tolikimi stroški nam mora dati boljše, zadostno izobrazbo. Šolski pouk je treba razdeliti. Neraz-

* Uredništvo se sicer v celoti ne strinja s kritiko in reformnimi načrti dopisnika, vendar prinaša članek v celoti, da se slišijo še drugi glasovi.

velike skladovnice zloženih drv. Slabo je le to, da se vagon zgoraj in ob peči silno segreje, med tem ko se v ozadju toplota malo čuti. Zato se ljudje v zgornjih ležiščih silno pote, v spodnjih se pa komaj ogrejejo.

Naši ljudje so do tu že dodobra spoznali zlato rusko srce. Radi so namreč dajali Rusi živila, kakor kruh, meso in drugo, da tudi denar, ako jih je kdo zanj poprosil. Končno so se naši ljudje tako privadili prosjačenju, da so se na vsaki postaji vsuli iz vagonov in se razšli po hišah prositi, dostikrat celo popolnoma brez potrebe, pač pa iz same požrešnosti.

Največkrat so ti ljudje nazaj v vagon prinesli kako smešno, da se je vse smejala. Ni čudno. Ruski jezik, čeprav slovanski in našem soroden, ima vendar mnoge oblike, besede, ki se izgovarjajo popolnoma drugače kot naše. Vpoštevati je tudi razna narečja v ti velikanski državi severnih naših bratov. Saj pridejo dostikrat v navzkrižje celo naša narečja.

Rus gostitelj vpraša nekoga, ki ga je nasitil, „dengi (dejngi) v tebe jest?“ (Ali imaš denar?) Da, da, mu je ta zatrjeval, pri vsem tem pa boječe in plašno gledal okrog sebe, ker ni vedel, kaj pomeni beseda „dengi“ (denar). Rus si je obenem tudi domišljajal, da ga ne razume,

segel v žep in pokazal dvajsetico (grivenik za 20 kopjejek) in vprašal še enkrat: „To imeš?“ Ko vprašani pokima z glavo in reče, da je brez denarja, mu jo Rus podari in se prijazno poslovi.

Na eni izmed postaj sem kupil prav priprost abecednik, pisan s cirilico, z namenom, da se privadam ruskemu čitanju. Sprva sem se mučil nad ruskimi črkami, kot bi uganjeval kak rebus. Težavo je delala končno le izgovorjava mehkih je, ji in nekaterih drugih. Tej izgovorjavi se človek privadi, če natančno posluša njih izgovor (fonetiko) in če govori. Kdor bi se tega jezika učil samo iz knjig ali celo po nemških slovnica in se držal v teh začrtanih pravil, je prav gotovo, da ga Rus ne bi razumel, a razume ga n. pr. veliko lažje in bolje, ako govori svoj književni jezik, kakor se piše v knjigah.

Celo naši inteligentni krogi, naši časnikarji pri raznih ruskih e, je itd. ne delajo razlike in se ravnajo po šabloni, po enem samem kopitu. Slovenska javnost n. pr. še danes ne ve, da se piše veliki ruski državnik prav prosto Lenin, a naši ljudje hočejo, imeti Ljenina, kar je zgrešeno. To vse mimogrede.

Ko prepeljemo velika železniška križišča v Kozlovu, Prtiševem, pridemo v gubernijsko mesto Penzo, glavno mesto istoimenske gubernije.

sodni otrok naj dobi le podlago za nadaljnji pouk, v dveh do štirih letih naj se nauči čitati, pisati ter navadne račune, a potem bodi po daljšem presledku nadaljevalna šola v oni dobi, ko se čuti potreba do znanja. Za mladeniče naj bi bila brez prebiranja šola v vojaški dobi, obvezna za vsakega. Vojaško vežbanje bodi le v toliko, da se zna rabiti orožje ter se razume poveljevanje. Ostali čas pa bodi le šola, ki naj da mladeniču splošno izobrazbo za življenje. V isti dobi naj bi bila nadaljevalna šola za mladenke, mogoče krajša, za splošni pouk v gospodinjstvu in vzgoji otrok. V listih VLS. se veliko piše o šolstvu. Protestirajo in tudi nas napadajo, da se ne ganemo glede verskega pouka v šoli. Kakor smo poučeni, ni nič resnega, posebno ne nevarnega radi načrta prosvetnega odbora. Ta odbor vendar nima nikake moči, uveljaviti svoje nazore. Naša stranka stoji na stališču, da sedanje predstavništvo nima pravice sklepati zakonov, posebno ne za daljšo dobo.

Za ureditev ustave, na katere podlagi se bodo sklepali zakoni, ima pravico le postavno izvoljeni parlament. Ko pride ta čas, se bomo gotovo oglasili, ako bo treba na podlagi naše stranke. Do tistega časa pa svetujemo vladi, naj ne dela nikakih izprememb, ki bi povzročale vznemirjenje med posameznimi narodi in sloji. Stali pa bomo odločno na stališču temeljite reforme ljudskega šolstva. Za denar, ki ga izdajamo za šolske stavbe in za učne moči, hočemo boljše izobrazbo našega ljudstva.

Kmet.

Naloga našega kmetijstva v bodočnosti.

Evropske države, katere so iz svetovne vojne izšle kot zmagovalke, se na vse kriplje trudijo, da bi spravile svoje poljedelstvo na vrhunec.

Tudi poražena Nemčija dela na vse mogoče načine za to, da si le s pomočjo kmetijstva zajamči obstoj države.

Vsi politikarji prihajajo torej do spoznanja, da brez visoko razvitega kmetijstva trpijo prehrana ljudstva, državne finance in socialno stanje drugih slojev v državi.

Ako opazujemo razvoj kmetijstva v drugih državah, najdemo, da so tam na kmetih lične gospodarske stavbe, lepa trdna pota, vse polno železnic, kanalov in plovnih rek, da je izobrazba na kmetih zelo dobra, da so tam kmetje v svojem poklicu pravi strokovnjaki.

Ako se peljemo v takih krajih z vlakom in vprašamo domačina, kaj je ta in ona tovarna, slišimo odgovor: „To je sladkorna tovarna, pivovarna, špiritna tovarna, opekarna, tovarna za konzerviranje sadja, kmetijsko združeno skladišče, mlin, oljarna, tovarna za poljedelske stroje itd.“

Torej vsak drugi dimnik lahko šteješ k poljedelski industriji. Razvoj te industrije je mogoč le v krajih in državah, kjer ima ljudstvo zmisel za napredek kmetijstva.

Primerjajmo našo državo Jugoslavijo z Nemčijo! Nemčija ima danes kakih 500.000 km² in 60 milijonov prebivalcev, od katerih je polovica kmečkega stanu.

Naša država bo štela kakih 250.000 km² s 14 milijoni prebivalcev, torej polovico velikosti Nemčije. Poljedelstvo Nemčije je na visoki stopnji in se tam pridelava povprečno 20 stotov žita na 1 ha.

V naših krajih, mislim, ne presega povprečni pridelek 10 stotov na 1 ha.

Vzlie temu je uvažala Nemčija za mnogo milijonov žita na leto iz Rusije, Avstro-Ogrske in Rumunije, da je preživela svoje mestno prebivalstvo in delavce.

Tega se nam ni treba bati, ker Jugoslavija vzlic mali produktivnosti zemlje pridelava toliko žita in drugih pridelkov, da jih preostane velike množine za izvoz. S tem se ni rečeno, da nam ni potreba produkcije žita in drugih pridelkov povzdigniti. Mi moramo produkcijo žita povzdigniti, in sicer zato, ker velike poljane naše zemlje odpadejo za saditev sladkorne pese, katera je za našo državo rastlina bodočnosti, ki povzdigne blagostanje kmeta.

V zvezi s kulturo sladkorne pese se obenem povzdigne sama ob sebi produkcija žita za, enkrat in živinoreja tudi za enkrat proti današnjemu stanju.

Mi moramo skrbeti za napravo velikih mlinov, kakor je skrbela Ogrska, kjer se bo naše žito zmlelo in draga moka pripravila za izvoz.

Za našo živinorejo nam ostanejo vsi otrobi, ki živino boljše rede, in tudi gnoj bo na gnojilnih snoveh bogatejši.

Napredek pri našem kmetijstvu ne bo nikdar večji, če se bo naš kmet držal svojih starih navad.

Mi moramo skrbeti za dobre železne pluge, s katerimi naj bi se vsa nezasejana zemlja še v jeseni, ali če zemlja ne zmrzne, še med zimo, do spomladi razorala.

To se pa pri nas redkokdaj opazi. Naši kmetje so mnenja, da se v zimskih mesecih ne da orati.

Ako se voziš po drugih državah, n. pr. Čehoslovaški ali Nemčiji, vidiš, da orjejo kmetje svoja zemljišča, če ni zemlja močno zmrznjena vso zimo.

Posebno veleposestniki orjejo s parnimi plugi zemljišča za sladkorno peso in krompirjem, katere sadeže so pozno pospravili.

Močvirnata zemljišča orjejo šele takrat, ko je mraz zadosti potrdil zgornjo plast, da se živina ali motorni plug ne zadirata.

Našemu kmetu je še tuja važnost jesenskega oranja napram spomladanskemu.

Jesensko oranje naredi najtežjo zemljo rahlo, prezračeno, kajti v zemlji je veliko vlage in zraka ter potrebnih snovi za kaljenje rastlin.

Struktura (godnost) zemlje se s tem znatno izboljša. Tako zemljišče je preje suho, se dá na njem preje sejati in se ne delajo kepe.

Spomladna setev se tako hitreje izvrši.

Kakor vzhaja testo s pomočjo drož, tako vzhaja spomladi že v jeseni razorana zemlja.

Spomladno oranje naredi zemljo blatno, katera se težko vlačí in razdela in se rade naredijo trde kepe, vsled tega se seme slabo zadela in se zemlja močno posuši.

Najboljše izpričevalo o poljedelstvu v Evropi daje dr. Lincoln Hutchinson, profesor narodnega gospodarstva na kalifornskem državnem vseučilišču v Ameriki, kateri je bil poslan kot član Hooverove prehranjevalne komisije v Evropo, češkim kmetom.

Na povratku iz Evrope v svojo domovino ga je obiskal urednik češkega dnevnika „Svornosti“ v Chicagu, in ga vprašal za mnenje o čeških razmerah.

Med drugim mu je odgovoril: „Nikjer v Evropi, kamor sem na svojem potovanju prišel, nisem opazil tako temeljito in lepo obdelanih zemljišč, kakor v češko-slovaški republiki. Povsod drugod sem videl nerazorano zemljo in mestoma sploh niso orali.“

Na Češkem so zorali vsak kot, kjer se je le plug zemlje prijel.

Krasen pogled se nudi človeku, če gleda to pokrajino, kjer je na eni strani vse sveže zeleno, na drugi pa črna razorana zemlja, komaj spomladi pričakujoča.

Kjer ima kmet tako razumevanje za svoj stan in njegovo važnost v državi, tam je dobrobit države popolnoma zajamčen.“

Tako profesor dr. Hutchinson.

Kaj bi šele rekel, ako bi imeli češki kmetje dovolj delovne živine, delovnih moči in umetnih gnojil, česar danes močno primanjkuje.

In kaj je pripeljalo češkega kmeta do te stopinje razvoja?

Le stroga strokovna in politična organizacija v kmetijskih društvih in kmečki politični stranki.

Ta napredek je treba prištevati zadnjemu pokolenju, katero je izpregledalo in se osamosvojilo iz objeta in zastopstva drugih stanov.

Tudi mi Slovenci smo si ustanovili „Samostojno kmetijsko stranko“. Le ta čisto stanovska stranka je v stanu povzdigniti duševno in gospodarsko našega kmeta.

Naša stranka je sicer mlada, ampak upamo, da naše nade ne bodo brezuspešne.

Agrarec.

Zakaj toliko hrupa?

Zadnji čas se pojavljajo v časopisih vedno gostejši napadi na našo „Samostojno kmetijsko stranko“ in tudi na uredništvo „Kmetijskega lista“. To gonjo uganjajo največ pristaši „Kmečke zveze“ in glasilo te zveze „Domoljub“. Tudi druge stranke se semtertja ob nas obregnejo.

Klerikalna stranka nam očita, da smo brezverci, gostilničarji, trgovci itd., demokraska stranka pa, da jo njeni dosedanji kmečki pristaši zapuščajo. Mi ne moremo za to, ako se ti zavedajo, kam spadajo. Tudi nismo dolžni imeti kakih obzirov na demokrasko stranko. Socialni demokrati udrihajo čez agrarce, češ da slabo plačujejo svoje delavce, da zanje premalo skrbe, da mora trajati delovni čas le osem ur itd. Taki pojavi so redni povsod, v vsaki državi. To je naravna posledica nepravilne stanovske organizacije, politične nezrelosti, torej premajhne kulture nekaterih stanov. Ako hoče imeti država trden temelj, mora skrbeti za izobrazbo ljudstva, ker čim bolj je ljudstvo izobrazeno, tem večja je kultura naroda in — države. Tako moramo tudi mi kmetje pokazati, da imamo v sebi toliko kulture in toliko stanovske zavednosti, da si zamoremo napraviti jasno sliko o tem, kaj nam govore razni politiki drugih strank. Klerikalna stranka poudarja vsepovsod, da je naša stranka proti veri itd. Isto bi očitale pravoslavne stranke pravoslavnemu ljudstvu, muslimanske pa muslimanom, če bi se dobil kdo, ki bi jih motil v njihovi častihlepnosti. Gospoda, ki živi na deželi, se šteje med izobrazene elemente in ima vsled svojega stika z ljudstvom nanj velik upliv, katerega posebno izrablja pri volitvah. Kar se vere same tiče, bo kmet njene nauke in zapovedi izpolnjeval tako, kakor sta ga učila mati in šola. Zaradi tega naša kmetijska stranka ne bo nikdar veri škodovala. V mestih navadno ni kmetov in tam si bodo meščani izvolili zastopnike po svoji volji. Da se nekateri njeni pristaši na kmetih pridružujejo nam, je čisto naravno. To so izobrazeni, napredno misleči kmetje na deželi, kateri se niso strinjali s klerikalno politiko in so vstopili v liberalne vrste. Sedaj pa, ko imamo lastno kmetijsko stranko, je njih moralna in stanovska dolžnost, da pristopijo k nam. Delavski stranki bo naša stranka nasprotna dotlej, dokler ne opusti napačnih misli o zasebni lastnini in hujskanja kmetijskega delavstva proti lastnemu gospodarju. Da si razmerje med našimi delavci uredimo tako, da bo obema deloma koristilo, ni treba dvomiti. Zvest delavec je zlata vreden in se bo z njim povsod očetovsko ravnalo in njegovo socialno stanje današnji dobi primerno uredilo. Torej le pustite „Samostojno kmetijsko stranko“ lepo pri miru. Ako se hočemo šteti h kulturnemu narodu, se organizacija strank izvrši lepo mirno in ni treba tega absurdnega političnega blatenja. Vi kmetovalci si bodite v svesti, da tvori vaš stan 80 % prebivalstva naše države, odnosno temelj države. Vaši ogromni zakladi so zakopani v zemlji, ki jo obdelujete, in čaka vas doba, da jih do zadnjega izčrpate. To se doseže s tem, da privošči vsak svojim otrokom dobro izobrazbo; sinovi, kateri prevzamejo gospodarstvo, morajo absolvirati kmetijsko šolo, da se seznanijo z modernimi nauki izkoriščevanja zemlje, ki naj donša več in boljšega pridelka z manjšim trudom kakor danes. Na ta način bomo mi kmetje odločevali o svoji usodi in uvideli boste, da bo to vaše odrešenje. Koliko imamo močvirja, barja i. dr., ki nam nič ali malo koristi in stane veliko truda. V bodoče bo treba vse to izboljšati, meliorirati, regulirati reke in potoke, kar vse so stvari, ki vam jih ne dajo druge stranke. **Poglejte v Bolgarijo**, kjer se so vršile ne dolgo tega volitve v „Sobranje“. Bolgarski kmet je daleč za našim, a politično ga nadkriljuje. Vojna ga je tako dobro izučila in spametovala, da se je za nove volitve združil v kmečko, agrarno stranko. Izid volitev je bil sijajen. Nekateri listi so poročali, da so dobili kmetje 85 mandatov; nekoliko dni pozneje pa so popravili število na 111; dosegli so torej veliko večino v parlamentu in gotovo tudi v vladi. Tudi mi Slovenci moramo biti drugim našim bratom v tem oziru za vzgled. Ne glejte ne na levo, ne na desno! Trdno po programu „Samostojne kmetijske stranke“ naprej! Ne bojte se drugih političnih strankarjev in agitatorjev, ker jim bodo z izidom prihodnjih volitev vzete vajeti iz rok! Kmet, pomagaj si sam in Bog ti bode pomagal! V slogi je moč! Vsi pod okrilje „Samostojne kmetijske stranke“!

Agrarec.

Somišljenik! Koliko novih naročnikov si že pridobil?

Čemu „Samostojna kmetijska stranka“?

Marsikdo bo rekel: „Čemu novo stranko, saj je že obstoječih preveč!“ Res je, da imamo Jugoslovani sploh, Slovenci pa še posebej veliko preveč politike, veliko premalo pa gospodarskega duha. „In ravno zato nam ni treba nove stranke!“ Le poslušajte!

Pred prevratom smo imeli Slovenci tri politične stranke: liberalno ali JDS., klerikalno ali SLS. in socialistično ali JSDS. Prva je skrbela pred vsem za meščana, na kmeta se je spomnila le ob času volitev; druga je skrbela za politično in gospodarsko nadvlado duhovščine nad kmetom, a voditelji tretje so skušali zlesti kvišku s pomočjo industrijskega delavca. Te tri stranke so si ob prevratu razdelile vso politično moč med seboj ter jo ohranile do danes in so vsled tega za sedanjí naš državni, politični in gospodarski položaj edino odgovorne.

Kakšen je naš politični položaj? O zunanjem molčim, o notranjem pa rečem le to: po zaslugi liberalcev in klerikalcev vladajo v Sloveniji v resnici socialisti, to je zastopniki 5 % prebivalstva, in sicer onega njegovega dela, ki hoče živeti in vladati na stroške drugih. In s tem je povedano vse.

In kakšen je naš gospodarski položaj? Zanimivo po vrsti. Mesto, da bi bila vlada izvoz monopolizirala ali ga dovolila izključno le proti uvozu in zamenjavi industrijskih izdelkov ter bi bila na ta način prebivalstvo oblekla, obula ter preskrbela z orodjem in stroji, je dopustila, da so si z izvozom posamezniki napolnili žepe z bankovci Avstro-ogrske banke, ki niso denar, pač pa zadolžnice na skupen naš račun. Zamenjali smo torej n. pr. živež za zadolžnice ter napravili s tem dvojno izgubo. Mesto da bi po prevratu dala vlada z vso naglico tiskati denar v Ameriki na pergamentni papir, kot je ameriški, ter bi ji bilo mogoče zamenjati denar in ozdraviti valuto najkasneje do februarja 1919., je dala tiskati nekake etikete v Parizu, katerih ponarejanje ne bo pretežavno delo, delo pa še več mesecev ne bo končano. S takim postopanjem je vlada omogočila uvoz starih avstrijskih bankovcev, t. j. zadolžnic v državo na veliko, zakrivila narščanje draginje in zapravila s tem na milijarde narodnega premoženja. In posledice tega postopanja nas težko ogrožajo še za prihodnost. Mesto da bi hujskačem in postopačem stopila trdo na prste, je oblekla prve v škrlat ter jih okrasila z zlatimi in še celo z ministrskimi ovrtniki, drugim pa, namesto da uporablja proti njim dobro preizkušeni zakon o potepuštvi, daje podpore iz žepov davkoplačevalcev. Istočasno pa vihti nad davkoplačevalci, tem edinim državo vzdržujočim elementom, svoj bič v korist potepuhov in postopačev ter ne uvideva, da je to le dobro preračunjeno socialistično, boljševisko maslo, ki naj služi v to, da se ta edini in najtrdnější steber države zbega ter se mu vzame veselje do nove države in pripravi s tem tla za nekaj boljšega za — boljševisem itd.

Človek z zdravim razumom se mora začuden vprašati: „Odkod to početje, kako je to mogoče?“

Odgovor je lahak. Zlo tiči v tem, da nobena vlada ne korenini v ljudstvu, niti belgrajska, niti pokrajinska, in vsled tega vladni funkcionar čuti, da nima trdnih tal, niti kritja za hrbtom. Predočimo si le znano metodo, kako so gotovi ljudje postali poslanci ali predstavniki in s tem ministri. Ljudstvo ni imelo pri tem nobene besede. Voditelji strank so s svojimi ožjimi prijatelji sestavili listo, ter jo pod različnimi pretevezami dali v najhitrejšo potrditev slučajno došlim zaupnikom z dežele, ki so od samega strmenja le pokimali, nakar je bila stvar kot definitivno končana razglašena ljudstvu po časopisju.

To Ahilovo peto vlade poznajo zlasti dobro socialisti, ki jo izrabljajo z mobiliziranjem ulice in aranžiranjem štrajkov Nesigurni meščanski vladni funkcionarji morajo, da je mir, vsemu ugoditi, seveda na račun davkoplačevalcev, v prvi vrsti posestnikov in podjetnikov. Odtod podpore postopačem in zlati ovrtniki hujskačem!

K temu pride še dejstvo, da imajo obstoječe stranke in njih voditelji nebroj grehov nad seboj. Seveda vedo pripadniki ene stranke za

Ali je že v vaši občini krajevni odbor SKS.? Ustanovite ga takoj!

grehe odličnih pripadnikov in voditeljev nasprotne stranke. Toda vse stranke raje molče, ker kdor bi začel prvi razkrivati, bi bil skoro sam razkrinkan. In ker je molk v obojestranskem interesu siguren, zato se lahko greši dalje na vseh koncih in krajih!

Jasno je, da moramo, ako ostane pri teh političnih razmerah, toniti čim dalje bolj v mehkuži, in da bo odnesel vse skupaj najbrže boljševiski vrag, ako se naše politično življenje temeljito ne preokrene. To je tembolj potrebno, ker je ta medstrankarska vlakuzja s podelitvijo upravne oblasti med gornje tri stranke zašla tudi v upravo, da, še celo med državno uradništvo.

Baš na polju vlakuzje se je Slovenija najprej usjediniła. Le malo je še v javnem življenju značajnih, idealnih in požrtvovalnih mož — vse pleše okrog papirnatega teleta in drvi za koritom!

In vendar ne obupujemo. Naš up smo mi sami, mi zdravo, pošteno in delavno kmečko ljudstvo, ki ne gledamo na osemurno delo in goljuhiiv zaslužek, pač pa na red in poštenost tako v zasebnem, kakor javnem življenju. Vemo, da stare politične stranke ne morejo ozdraviti bolnih razmer, ker bi s tem odžagale same sebi vejo, na kateri sede. Preostaja nam torej še eno: zbrati vse poštene elemente pod enim praporom ter temeljito pomesti z dosedanjim politično in medstrankarsko kugo. In to nalogo ima izvršiti ter jo bo tudi izvršila „Samostojna kmetijska stranka“. Zato vsi poštenjaki in dobromisleči elementje, predvsem posestniki in obrtniki, katerim domovina, ljudstvo, čast in poštenost niso prazne besede, le vkup za „Staro Pravdo“, t. j. za staro pravico in poštenost!

Olševski.

Strankine vesti.

Opozorilo!

Blagovolite pošiljati pisma, ki se tičejo tajništva (organizacija, informacije, sporočanje važnih političnih dogodkov, zadeve zaradi shodov, vloge na razna oblastva i. dr. podobno) vedno pisana na — posebnem listu; za upravnništvo (naročnina lista, dopošiljanje tiskovin, naročanje štampilj za krajevne odbore, reklamacije zaradi eventualno nerednega dobivanja časopisa, anonce) zopet na posebnem listu; za uredništvo (stvari, ki želite, da pridejo v „Kmetijski List“) zopet na posebnem listu. Ako želite kaj vprašati zaradi „Ekonomaa“ ali kaj od njega želite, pa stvar morda ne spada naravnost v njegovo trgovsko področje, da bi zato pisali na njegov naslov, pišite zato tudi o tem na posebnem listu. — Na vsakem takem listku pa napišite natančni vaš naslov.

Vse liste lahko daste v eno samo kuverto in jo naslovite na tajništvo SKS, v Ljubljani, poštni predal 11.

Taka razdelitev je potrebna, da se more delo redno in sproti obavljati.

Naši shodi.

(Metlika.) Prvi shod „Samostojne kmetijske stranke“ v Beli Krajini je bil dne 7. decembra t. l. v Metliki. Vreme nam ni bilo posebno milo, kajti celo dopoldne je deževalo, zaradi česar je prišlo manj ljudi k službi božji kot drugokrat. Shod se je vršil na prostem na trgu pred občinsko hišo. Ljudstva se je nabralo na stotine in stotine, tako da je bil trg poln. Govorniki so nam razložili težki položaj kmeta in nevarnost, ki nam preti, da zapademo kmetje še večji gospodarski in politični sužnosti sedanjih političnih mogotcev, ako se pravočasno ne združimo v svoji lastni stanovsko-politični „Samostojni kmetijski stranki“, kjer bomo odločali kmetje sami, zreli in sposobni smo, da se sami vodimo in sami vladamo. Po našem številu nam gre v politiki največ besede in zato hočemo, da kmetje tudi pridemo do besede in napravimo v državi red, onemogočimo odušitvo in verižništvo ter naučimo lenuhe delati. Naš tovariš iz Češke nam je razložil položaj kmetov na Češkem, ki je bil ravno tak, kot je pri nas — predno se je ustanovila češka Samostojna kmetijska stranka. Kam so danes že Čehi prišli, kje pa smo zaostali mi Jugoslovani! Hočemo, da se tudi mi otresemo

gospodarskega jarma in si izvojujemo svojo Staro Pravdo! Vsi v boj!

(Črnomelj.) Dne 8. decembra je bil tu shod „Samostojne kmetijske stranke“. Udeležba je bila sijajna. Govorniki so nam razložili našo žalostno kmečko preteklost in nam naslikali tudi strašno bodočnost, ki nas čaka, ako se sedaj ne otresemo gosposkega jarma. Pozabiti moramo, da smo bili doslej eni liberalci, drugi klerikalci in zavedajmo se, da smo kmetje. Največ nas je, a doslej nismo imeli nikakega kmečkega zastopstva, nič nismo veljali. Bili smo sužnji. Zato smo si kmetje ustanovili svojo lastno kmečko stranko, v kateri bo gospodaril samo kmet. Tako hočemo in tako mora biti! V boj za Staro Pravdo!

(Rače pri Framu.) Z veliko radovednostjo sem pričakoval dan 21. decembra t. l., katerega popoldan je sklicala naša SKS. shod v gostilni gospe Möschl v Račah. Pripravljen na veliko število nasprotnikov, sem težko pričakoval začetka. Gostilna je bila vključ velikemu prostoru nabito polna. Najprej povzame besedo tovariš Kirbiš Ivan, kateri je razložil zbranim kmetom pomen shoda SKS. in jih klical k vstajenju in prebujenju iz večnega tlačanstva. Potem je povzel besedo tovariš Alojzij Fric iz Starš, kateri je v jedrnatem govoru raztolmačil obupni položaj slovenskega kmeta in ga spodbujal in bodril k delovanju. Vsi so z napetostjo poslušali in burno pritrdjevali tovarišu govorniku. Vključ temu, da se je tovariš Fric izrazil, da ni učen, da bi jim govoril in polagal na srce tako laskave besede, kakor kakšen advokat ali kaplan; pa po mojem mnenju se je njegova beseda vsakega kmeta, ki se je količkaj predramil in uvidel, kakšna krivica se godi kmetu, bolj prijela, kakor najlepša pridiga. Pa saj so bili tudi vsi prepričani, da tu ni več laskanja in praznih obljub, kjer stoji kmet enak med kmeti. Vsa čast in hvala govornikom, pa tudi vrlim kmetom Raške občine, ki se tako zelo zanimajo za našo stvar. Pa saj je potrebno, da vsak pošten kmet vstane in se poteguje za našo stvar, za našo „Samostojno kmetijsko stranko“, ki je naša zvezda, katera nam kaže edino pravo pot do rešitve in pot, po kateri pride kmet do svoje veljave. Po ukupnem govoru so vrli Račanci izvolili izmed svoje srede za predsednika Botheja, za podpredsednika Greifa Ivana.

Naročnikom!

Ko se naročate na „Kmetijski list“ za leto 1920., ali ako naročate tudi za druge, napišite pri vsakem opombo (zgoraj na srednjem delu položnice) „star“ ali „nov“, kar pomeni, da je dotičnik že v letu 1919. bil vpisan za naročnika ali pa pristopi šele za letom 1920. To je zato potrebno, da se ne zgodi, da bi kak naročnik bil dvakrat vpisan. S tem upravnistvu prihranite nepotrebno iskanje vsakega posameznika po knjigah in omogočite, da gre delo brez napak in hitro naprej. Današnjemu listu prilagamo položnice, ki jih blagovolite izpolniti in vplačati z njimi naročnino. Kdor je ob začetku izhajanja našega lista plačal celoletno naročnino (12 K), naj blagovolji za polletje do julija doplačati še 2 kroni.

Dopisi.

(Iz Kostanjevice.) Pri zadnjem sestanku SKS. se nas je vprašalo, če imamo še kakšno željo, katera bi se potem sporočila izvrševalnemu odboru. Pa če ima človek polno glavo domačih skrbi, potem mu v danem trenutku pade le kaj malo na misel. Če pa človek nemoteno doma celo mizerijo premišljuje, potem zvé, da ga ne tišči čevljev samo v enem kraju, ampak vsepovsod. Prinašamo torej na tem mestu nekaj točk, s čimer bi se našemu kraju in pa našim dolenjskim Benetkam precej pomagalo. Evo jih: 1.) Bolj važna kot vsi osebno-dohodninski davki in prevzetje mostov (vprašanje se je že premnogokrat ventiliralo, a ostalo je še vedno pri starem) bi bila za nas železnica, katera je, mimogrede rečeno, že projektirana. Koliko stroškov bi se prihranilo za prevoznino? K nam bi potem lahko zahajali raznoteri trgovci in vse bi se dalo lepše spraviti v denar. Nikdo bi se potem več ne bal sedanjih visokih prevoznih stroškov in

naše sadje in vince in živina bi kmalu zasloveli širom naše lepe domovine. Kaj bi še našteval vse okolnosti, vsaj leži vse na dlani! Izposluje se naj, da kmalu prituli „Luka-matija“ skozi Benetke. S tem smo potem že za en lep košček napredovali. — 2.) Vasem, kot Kočerija, Vodenice, Aržišče, Ban, Dolšce, Černeča vas in Ošterc primanjkuje vode. Sedaj se poslužujejo domačini teh vasi kapnic in luž, ki so pa pod vsako kritiko. Ob času suše si morajo dovažati potrebno vodo po več ur daleč. Bog ne daj, da bi ob tem času izbruhnil požar. Tu naj priskočijo na pomoč tisti faktorji, katerim leži količkaj kmetška beda pri srcu. — 3.) Iz higieničnih ozirov je tudi neobhodno potrebno, da se „Benetke“ kanalizirajo. Če pogleda človek na mlake gnojnic, ki se odteka na cesto in spuščajo najprijetnejše duhove iz sebe, temu se morajo te slavne „Benetke“ v resnici zgabiti. Pa tudi po vaseh naj se zgradijo s pomočjo države betonske greznice za gnoj in gnojnico. Pomislite, koliko dragega gnojila se odteka brezkoristno po vaških ulicah brez vsakega haska. Gnojnica mora na travnik ali njivo, ne pa na vaško ulico. Zeleti bi bilo, da se tudi hlevi modernizirajo. Današnji hlevi so bolj prikladni za trpinčenje živali kot pa za vzgojitev čistih pasem. Država in naši zastopniki, kje ste? — 4.) Ker nam primanjkuje za živino potrebne stelje, ker se listje ne sme po zakonitih določilih vsako leto v enem in istem gozdu grabiti, je nujno potrebno, da se nam zasluga potrebna množina dobre šote-stelje po prav zmernih cenah. — 5.) Za naša polja in travnike primanjkuje tudi gotova množina gnoja. Na gnojenje travnikov pa že sploh misliti ne smemo. Zelo umestno bi bilo, ako bi se nam preskrbelo zadostno množino umetnega gnojila in pa moža, ki bi nas o pravilni uporabi teh gnojil poučeval. — 6.) Za našo splošno izobrazbo na gospodarskem polju nam primanjkuje pouka. Zato bi radi videli, da nas večkrat obišejo strokovni učitelji in nas pouče o umnej živino- in prasičoreji, poljedelstvu, vinogradništvu, gozdarstvu itd. — 7.) Uprava verskega zaklada ima v Opatovji gori okrog 170 ha travnikov, kateri pa vsled nesmotrene izboljšave leto za letom bolj pešajo. Želimo, da se nam odstopijo ti travniki za našo živinorejo, katere bi izkoriščevali po vzorcu umnega planšarstva. To bi bilo za naš „gorjanski kot“ velikanske važnosti. — 8.) Želimo tudi, da se ukrenejo gotovi koraki za melioracijo naših vlažnih travnikov v krakovski planoti. Tudi verski zaklad bi moral malo več izdati za melioracije svojih travnikov, ktere imamo mi v zakupu. — 9.) Velikanske važnosti bi bila za nas tudi uravnava Krke. Ne samo to, da bi vsled povodnji manj trpeli. Krka bi se kot plovna voda dala izkoristiti daleč gori do dolenjske metropole. In kaj se to ne pravi? — 10.) Nadalje bi bilo potrebno, da se naši kapljici zasigura boljša bodočnost. Če se nam to ne posreči, potem bo moral še marsikateri potovati „preko velike luže“. — 11.) Za popravilo in stavbo hiš in gospodarskih poslopj rabimo vsako leto precejšnjo množino rezanega lesa. Ker imamo dobre vodne sile, bi bilo potrebno, da se ob Studeni na primerenem kraju postavi večjo žago, ki bi pa malo ceneje žagala kot „Milakovičeva“. — 12.) Z žago bi se dalo spojiti tudi elektrarno, ki bi bila v stanu proizvajati vsaj toliko elektrike, da bi svetilo po temnih kostanjeviških ulicah vsaj 50 žarnic. — 13.) Imamo še eno težo pri srcu, in sicer je to zadeva naših potov v različne vasi. Ne morem reči, da bi bila to samo pobožna želja, ampak kričeča potreba. Tu si pač ne moremo pomagati sami, tu mora priskočiti država na pomoč. Kdor si je lomil kosti na potu na Ošterc ali Černečo vas, ali pa pušal škornje v blatu na potu v Kočarijo, ta lahko zaprosi za najdaljše odpustke pri vseh svetnikih. In gotovo jih bode deležen. — 14.) O zadevi agrarne reforme bi bilo še malo prezgodaj kaj govoriti. Počakajmo torej še malo, da nam naš najboljši ljudski zastopnik dr. Korošec — vnovič zmeša štreno. Prav je imel tisti, ki je rekel, da vrana vrani oči ne izkljuje! — 15.) Naš „klošter“ je stara, toda še zelo trdna in jako obširna stavba. Kakor se čuje, je vedno pasiven in ne nosi verskemu zakladu nobenega dobička. Ali bi ne bilo bolje, da se uporabi to velikansko stavbo za kakšno industrialno podjetje, kot sladkorno rafinerijo, tovarno za cikorijo, usnje ali podobno? S tem bi se revnejšim slojem veliko

pomagalo, ker bi imeli tamkaj svoj redni za-
služek. — Imel bi še veliko želja, toda naj za-
dostuje za danes, zato pa še prihodnjič kaj več.
— Pri dobri volji kmetijskih zastopnikov se bode
že še dalo kaj narediti. — Tovariši, vedite torej,
komu smete zaupati. — Lepe besede najdajo
samo lepo mesto — pozabljenega kmeta pa go-
tovo ne. Zato tovariši, pomagajmo si sami!

M. H.

(Iz Tišine na Prekmurjem.) Kraj Tišina
je slovenska vas; nje katastralna občina se raz-
teza do reke Mure. Oznaka Tišina izvira baje
od vodnih jezov in ne od „tišine“. Ogri so po-
rabili zadnji pojem pri madžarizaciji. Iz Tišine
je nastal „Csendlak“, toda le kratkega obstanka:
usodepolnega leta 1919. so izginili Csendlak in
njega roditelji, če bo treba, bo sledilo tudi še
nekaj botrov, ki jedo tišinski kruh. Tišinski
kmetje so stare panonske korenine: mirnega
značaja, vpludni in odkritosrčni v občevarju z
drugimi ali samozavestni. Kot gospodarji so
skrbni in marljivi. Ako se človek zamisli v ža-
lostno preteklost prekmurskega dela našega ju-
goslovenskega naroda, morajo se mu vzbuditi
čustva pomilovanja do njih. Stoletni madžarski
jarem jih je trl in jim kratil, oziroma odvzel naj-
primitivnejše narodne pravice in svetinje. Toda
njih jekleni zarod se ni dal zatreti: Prekmurje
je vstalo, otreslo se svojih zatirateljev in danes
gre — o tem smo trdno prepričani — boljši in
srčnejši bodočnosti nasproti. Življenske raz-
mere naše vasi so drugače povoljne. Kajpak,
posledice svetovne vojne ter bivše madžarske
komunistične vlade, ali bolje rečeno — brez-
vlade, se občutijo povsod. Rastoča draginja
vzbuja skrb posebno ubožnejšim slojem. Srd
ljudstva se obrača upravičeno proti verižnikom
in tihotapcem. Le-ti so oni izmečki človeštva,
ki provzročajo s svojim nečistim poslom po-
manjkanje potrebnega blaga in s tem dviganje
cen. Med to vrsto ljudi se nahajajo ponajveč
tudi tisti temni elementi, ki rujejo proti naši
državi in našim oblastvom, poslužujoč se docela
bedastih in izmišljenih sredstev. Da imajo ti
tihotapci, verižniki in razni zabavljači — vsi več
ali manj moralne propalice — moralno in gmot-
no oporo v madžaromih itd., katere smo do sedaj
iz milosti trpeli med nami, o tem ni dvoma.
Toda vsč mora imeti svoj konec! Pozivljemo
merodajne oblasti, da zasledujejo najstrožje vse
sumljive in kompromitirane elemente. Vsak naj-
manjši prestopnik naj se brezobzirno kaznuje,
hujšakače in druge nezadovoljneže dvomljivih
pojmov pa brez pardona čez mejo. Dosihdob
od omenjenih nepridipravov vzemirjevani naš
narod pride potem do potrebnega miru. To pa
bo prvi korak v redne razmere.

Pokrajinske vesti.

(Poprava naše resolucije.) Drugi odstavek
resolucije, ki se je sprejela na velikem kmečkem
taboru v Ljubljani dne 23. novembra t. l. ter bila
priobčena v 22. številki „Kmetijskega lista“, se
pravilno glasi: „Zahtevamo znižanje, odnosno
odpravo izvozne carine za goveje živino, žre-
beta, prasiče do enega leta, obdelan les, vino,
žganje, zelenjavo, sadje. Obuvalno in oblačilno
blago, sol, petrolej, sladkor in železo naj se
uvažava brez carine.“

(Nesreča z granato.) V kurilnici glavnega
kolodvora v Ljubljani so imeli na mizi staro
granato za utež. Na sveti večer se je granata
razpočila ter ubila uradnico Franjo Zajec, hudo
pa ranila uradnika Fr. Pavliča in Vinkota Fur-
lana.

(Velika železniška nesreča) se je pripetila
na sveti večer na slavonski postaji Saš. Razle-
tela sta se dva vagona najhujšega razstreliva,
ki se imenuje ekrazit. Mnogo oseb je bilo ubitih,
a prog je na 100 metrov popolnoma razdejala.

(Tudi oskrbnina v bolnišnicah se je zvišala)
vsled splošne draginje ter se določila za vse bol-
nišnice v Sloveniji dnevno 15 kron za III. razred,
30 kron za II. razred in 50 kron za I. razred.
Prošnje za znižanje se ne morejo vpoštevati.
Kdor hoče biti sprejet v II. ali I. razred, mora
plačati za deset dni oskrbnino naprej.

(Kap je zadel) bivšega okrajnega glavarja
ljubljanke okolice dr. Crona. Umril je 19. m. m.

(Nič več „Domoljub“, ampak „Lažiljub“.)
Tako, ko je izšla prva številka „Domoljuba“ po

kmečkem taboru, se je zdelo temu lažnjivemu
časopisu vse narobe. Ko je prvič pisal o nas
same laži, smo potrpehli, misleč, da se ne bo več
v nas zaletaval, a ko nas pa v številki 46. zopet
napada, pa ne potrpiamo več, ampak svetujemo
vsem dopisnikom „Lažiljuba“: „Roke proč od
nas!“ Krajevni odbor Zgornja Šiška ni imela
niti enega Sokola, ker sokolsko društvo sploh
ne obstoja v Zgornji Šiški. Pa obžalovanja vr-
den časopis ima res čudne oči, da vidi kaj ta-
kega, česar sploh ni bilo. Dokazite nam, da ima-
mo eno ali drugo telovadno društvo pri nas,
potem pa razširjajte laži o nas. Mi smo se iz
prepričanja stanovsko organizirali, a vi nam ho-
čete z lažmi razdirati naše pošteno delovanje.
Laž ima kratke noge. Torej še enkrat: Lažniki
in koristolovci: „Roke proč od nas!“

Zgornješiškarji.

(Kaznovana odvetnika.) Višje deželno so-
dišče je odstavilo odvetnika dr. Tomšiča za šest
mesecev, dr. Walentschaga pa za štiri mesece
od službe, ker sta se bavila z manipulacijami,
ki se ne strinjajo z odvetniškim poklicem. Na-
kupičila sta si iz kmečkih žuljev toliko bogastva,
da bodeda brez skrbi počivala, tudi če bi bilo
treba več let.

(Kam vleče srce naše socialne demokrate?)
Na zadnjem protestnem shodu v Ljubljani je iz-
javil socialni demokrat Golouh, da pri bodočih
volitvah ne bodo slovenski socialni demokratje
šli ne z liberalno, ne s klerikalno stranko, temveč
z nemškoavstrijskimi in italijanskimi sodruhi.
Torej nam hočejo naši mednarodni bratci spravi-
titi v občinske zastope zopet nemčurje.

(Iz Notranjih Goric.) Kmetovalci pozor!
Sam župan je dne 14. decembra t. l. javno pred
cerkvijo oklical, naj posestniki svoje živinske
hleve zapirajo, ker se dogajajo na mnogih krajih
tatvine vsake vrste. In bil je res takoj v tednu
loškemu županu ukraden najlepši vol iz hleva
in takoj drugi teden so pa skušali v Notranjih
Goricah pri „Marinču“ ukrasti kravo. Imeli so
jo zunaj hleva, toda hlapec in pastir, ki sta v
hlevu spala, sta se prebudila in šla klicat go-
spodarja, na kar so tatovi zbežali. Čez kake pol
ure sta pa zopet skušala dva, da bi kaj iz hleva
izmaknili, a hlapca sta se prebudila ter ju
pregnala. Torej bi bilo jako dobro, da bi javne
oblasti skrbele za nočne straže. — Goričevce.

(Iz Ježice) nam prihajajo pritožbe o ondot-
nem nadučitelju Perku, ki baje med poukom
naklada in prodaja staro železo ali pa odide
v topničarsko vojašnico po gnojnih kupčijah.
Ne moremo raziskovati, koliko je na obdolžit-
vah resnice. Kakor vsak državljan, ima tudi
učitelj pravo voljo ter se sme ukvarjati z vsa-
kim poslom, ki ga veseli, toda le v prostem
času. Nikakor pa ne sme zaradi tega trpeti
šolski pouk.

(Kakšni ljudje sedaj vse trgujejo?) Bivši po-
slanec in sedanji župnik Škulj v Dolenji vasi
pri Ribnici kupčuje že delj časa s koruzo, z otro-
bi i. dr. On ima v Ponikvah pri Dobrem polju
brata, ki mu je pri tem desna roka. Pred kratkim
je dobil en vagon otrobov, katere je potem po-
nujal in prodajal bližnjim in daljnjim trgovcem.
Čudno se nam zdi, kako je to mogoče, ko vendar
našim trgovcem ni mogoče dobiti že dolgo no-
bene reči. Tudi se je priporočal za koruzo, katero
dobi v kratkem itd. Ker je omenjeni poslanec
brat baje tudi med vojsko delal kupčijo s takimi
rečmi, bi bilo dobro, povprašati ga za obrtni list,

**Nujno potrebno je,
da ustanovljate**

okrajne odbore.

V te voli vsak krajevni odbor po
enega člana za dobo treh let. Vseh
članov mora biti najmanj šest.

Delovni okoliš okrajnega odbora
obsega vse občine (krajevne odbore)
posameznega okrajnega glavarstva
(glej organizacijskega reda §§ 5., 6.,
7., 8., 10. in 11.).

njega kakor tudi poslanca Škulja, ker čas je že,
da nehajo naši dušni pastirji s kupčevanjem. V
boj za Staro Pravdo!

(Iz Kočevja.) Cenjeno uredništvo! Podpisano
okrajno glavarstvo v Kočevju zahteva temeljem
§ 19. tiskovnega zakona, da se priobči v prvi
prihodnji številki in na istem mestu z ozirom na
notico „Iz Kočevja“, objavljeno dne 18. decem-
bra 1919. v „Kmetijskem listu“ št. 22, ta-le po-
pravek: 1.) Ni res, da bi živela dotična oseba
državno podporo za brezposelne; res pa je, da
se ji je ta podpora ustavila. 2.) Ni resnično, da
bi okrajno glavarstvo v Kočevju bilo napram
boljševškemu gibanju v Kočevju pasivno, ali
ga celo podpiralo, pač pa je obratno res, da de-
luje na vso moč zoper to socialno strujo. Dokaz
temu je, da je okrajno glavarstvo ponovno kli-
calo delavske voditelje na odgovor zaradi iz-
gredov rudarjev, opominjalo in poučevalo jih.
Ako pa vse to in tudi kazni niso nič izdale, je
zahtevalo vojaško pomoč, ki je tudi že prišla,
še preden je zagledal gornji članek luč sveta.
Okrajno glavarstvo SHS v Kočevju, dne 23. de-
cembra 1919. Dr. Ogrin s. r., voditelj.

(Za potovanje v Italijo) vidira potne liste
atašé italijanskega poslanštva v Ljubljani, Gon-
salvo Sumonte. Za tiste, ki hočejo priti k nam
iz območja Italije, pa oskrbi dovoljenje pred-
stavnik našega kraljestva v Trstu, Brana Mar-
kovič.

(Italijani se pripravljajo na odhod iz Kranjske?)
Iz Trsta se poroča, da se italijanska vojska
pripravlja, da se umakne iz ozemlja Kranjske,
posebno se to opaža v Idriji in Logatcu. Splošno
se sodi, da bodo Italijani najpozneje sredi janu-
arja zapustili Kranjsko.

(Boj z italijanskimi vojaki.) Italijani imajo
svoje meje zasedenega ozemlja skrbno zaprte,
tako da moremo le po ovinkih zvedeti, kaj se tam
godi. Tako se je zvedelo šele preko Pariza o
krvavih spopadih v Ilirski Bistrici. Tam so prišli
na neko prireditev domačinov italijanski vojaki
izzivat. Prišlo je do krvavih spopadov ter je
bilo osem Italijanov mrtvih, 24 pa ranjenih.

(Na Primorskem primanjkuje učiteljstva.)
zato je guverner v Trstu zagotovil, da bodo ta-
koj sprejeti v službo vsi učitelji, ki se prijavijo.

(Avtomobilna zveza Gorica—Postojna) se
je ustanovila. Iz Gorice odhaja avto ob 7. uri
zjutraj ter prispe v Postojno ob 11. dopoldne. Iz
Postojne se vrača v Gorico ob dveh popoldne.

(Jadransko vprašanje bo kmalu rešeno.)
Medzavezniška konferenca, ki bo odločevala
tudi o pripadnosti Reke in o Jadranskem vpra-
šanju sploh, se sestane v Parizu dne 7. t. m.

(Slovenska Bistrica) dobi stalno vojaško po-
sadko in sicer pridejo tja topničarji.

(Naša stvar na Koroškem stoji dobro.) Ne-
davno se je izvršilo po celi Koroški, ki jo imajo
zasedene naše čete, poskusno ljudsko glasova-
nje, pri katerem je bilo oddanih za Jugoslavijo
nad 80 % glasov.

(Deželni proračun nemške Koroške) za leto
1919. izkazuje primanjkljaja sedem milijonov,
294.995 kron. Pač malo vablivo za ljudsko gla-
sovanje.

(Kako je v Celovcu.) Neki Nемеc iz Celov-
ča je pisal prijatelju, da ni dobiti ne kurjave, ne
moke, mleka in mesa. Kruh je tak, da ga niti
svinje ne marajo jesti. Večina ljudi je vsled
tega bolnih.

(Za železnico iz Kranja v Velikovec) so in-
ženirji že načrt izdelali. Z druge strani pa se
potegujejo za zvezo iz Železne Kaple v Kamnik.

(Umril je) v Železni Kapli na Koroškem višji
sodni svetnik Jurij Krištof, ki je bil do prevrata
takorekoč edini slovenski sodnik, vsekakor pa
edini, ki se ni uklonil nemškemu pritisku, temuč
je neustrašeno uradoval v slovenskem jeziku.
Kmečko ljudstvo je imelo do pokojnika veliko
zaupanje.

(Zdravilo za verižnike.) Madžarski minister
za prehrano je odredil, da ne bodo več zapirali
verižnikov in navijalcev cen, ampak bodo vsa-
kega pretepli na javnem trgu. Bi bilo tudi pri
nas zdravo!

Politične vesti.

(Wilson za naše pravice.) Wilsonov naj-
boljši zaupnik profesor Johnson je povedal, da
stoji Wilson neomajno na svojem stališču, da
mora postati meja med Italijo in Jugoslavijo

črta zapadno Idrije, Postojne in Ilirske Bistrice in ob reki Raši do izliva. Na ta način bi nam pripadel tudi cerkniški okraj na Goriškem. Dalmacija mora vsa pripasti naši državi, le mesto Zader dobi avtonomijo.

(Italijani za zvezo z Jugoslavijo.) Nekateri zmerni italijanski časopisi so začeli pisati spravljivo ter priporočajo, naj bi se Italija sporazumela z Jugoslavijo ter sklenila trdno zvezo z njo, Češkoslovaško in Romunijo proti nameravani donavski zvezi in proti zružitvi Avstrije z Nemčijo.

(Italijani za sporazum z nami.) Italijanski ministrski predsednik Nitti je izjavil v parlamentu, da se v Jugoslovanih ne sme videti sovražnikov Italije, zato je treba najti izhoda, da bodo Italijani z nami živeli v dobrih odnosih. Zaradi Reke se ne sme delati špora, ker po londonski pogodbi Reka ne pripada Italiji, temuč so jo začeli zahtevati šele po končani vojni. — Tudi zmerni poslanci so govorili pomirjevalno.

(Italijanska hinavščina.) Italijanski civilni guverner v Trstu vabi domov slovenske in hrvaške učitelje, ker primanjkuje v zasedenem ozemlju sposobnega učiteljstva. V oklicu se jim zagotavlja, da se ne bo nikogar zasledovalo za stare pregreške. Temu pozivu se je odzvalo več istrskih učiteljev. Komaj pa so prišli na svoje nekdanje službeno mesto, so jih poklicali h komisarju, a od tam so jih poslali v spremstvu orožnikov v Trst, nato pa v Italijo, kjer so jih internirali.

(Naše meje napram Grški.) Grški ministrski predsednik Venizelos je izjavil v zbornici, da je Grška morala prepustiti Strumico Srbiji, čeravno, tam ne žive Srbi, ker je Grška opustila dolžno pomoč Srbiji v najhujšem trenutku, ko so Bolgari navalili na Srbijo ter jo ugonobili.

(Državni proračun Čehoslovaške) izkazuje primanjkljaja 2 milijardi 666 milijonov kron.

(Duhovnik — minister se oženil.) Bivši državni poslanec, župnik Zahradnik, ki je sedaj železniški minister na Češkem, je izstopil iz katoliške cerkve ter se poročil.

(Dunaj umira.) V prvih desetih mesecih 1919 je bilo na Dunaju 52.016 mrtvih slučajev več in 69.292 rojstev manj kakor leto poprej. Skupno nazadovanje torej pomeni 121.308 duš.

(Zveza malih kmetovalcev in poljskih delavcev na Madžarskem.) Dosečaj so bili madžarski mali kmetovalci in poljski delavci organizirani pri socialno-demokratski strokovni zvezi, sedaj pa so izstopili ter si osnovali „Samostojno deželno stranko“.

(Kazen za Bolgarijo.) Bolgarski ministrski predsednik Stambuljinski je izjavil napram nekemu Francozu: „Sedaj, ko sem videl na Francoskem, kakšna strašna opustošenja so zakrivali Nemci in ako pomislimo, da je naša zveza s centralnimi državami podpirala nemško barbarstvo, potem je sovraštvo zaveznikov do nas upravičeno in kazen, ki so jo nam naložili, zaslužena“.

(Nemci na Ruskem) pridobivajo zopet moč vsled prizanesljivosti boljševikov. V ruski rdeči gardi so vsa vodilna mesta zasedli z nemškimi častniki.

Gospodarstvo in gospodinjstvo.

(Kdo želi kupiti stroje, orodja, železne postelje itd.?) Gospodarska komisija za stvarno demobilizacijo (Ljubljana, Sodna ulica št. 1) bo imela prihodnje dni sledeče predmete na prodaj: pekarski stroj za mešanje testa (le za večje obrate in za velike zavode), več strojev za izdelovanje sodavice, več svedrov za vrtnanje kamenja (različne velikosti). Svedri so v Litiji, ostali predmeti pa v ljubljanskih skladiščih. V doglednem času bo na razpolago večje število železnih postelj in železnih nočnih omaric. Ponedeljniki za postelje naj se za sedaj samo prijavijo, razdelitev bo pozneje razglašena. Prošnje je vlagati pri Gospodarski komisiji. Tam se dobe tudi vstopnice za ogledovanje predmetov.

(Naša in tuja valuta.) Tik pred prazniki so plačevali na zagrebški borzi za 1 ameriški dolar 92 K, za 100 avstrijskih kron 55 K, za 100 nemških mark 245 K, za 100 francoskih frankov 900 kron, za 100 naših kolkovanih kron 27 dinarjev.

(Pozor na tisočkronske bankovce!) Na Dunaju so zaprli žida Neufelda, ki je ponarejal kolke za naše tisočkronske bankovce. Ponare-

jeni kolki so bledejši, nekako izprane barve. Tudi okraski niso živo modrorumcni, temuč nerazločni.

(Koliko bankovcev je v Sloveniji?) V področju Slovenije se je prineslo h kolkovanju za 300 milijonov kron bankovcev. Pri žigosanju je bilo v Sloveniji brez Prekmurja še za 500 milijonov kron bankovcev.

(Boj verižnikom in tihotapcem.) Naše ministrstvo notranjih del izda v najkrajšem času naredbo proti verižnikom in tihotapcem. Vsakdo, ki bo naznanil oblastvom slučaj verižništva ali tihotapstva, dobi polovico blaga, ki se je zaplenilo in še polovico denarne kazni, ki jo bo moral plačati verižnik ali tihotapec.

(Sekvestriranih posestev) je v našem kraljestvu okrog 1500, od teh je posestev 911, industrijskih podjetij 300, trgovskih podjetij pa 70.

(Uvoz petroleja je prost.) Uprava naših državnih monopolov je dovolila svoboden uvoz petroleja iz inozemstva. Plačati je le treba monopolne pristojbine 54 dinarjev v zlatu ali srebru za vsakih 100 kilogramov.

(Izvažamo!) Pri naši osrednji vladi si nekako štejejo v čast, da pridno izvažamo živila, les in drugo. Drugo vprašanje pa je, ali se tudi skrbi za potrebno nadomestilo. Zadnje čase se je baje izvozilo na račun Vojne zveze v Trst 16 vagonov prasičev, več vagonov volov, fižola in en vagon kož. Naše žito izvažamo javno in na tihem v Avstrijo, na Češko in Grško, a zadnje čase nam je sporočila francoska vlada, da namerava pri nas nakupiti 50.000 ton žita, 100.000 ton koruze in 10.000 ton ovsu. Ali pa bomo mogli pogrešati tolike množine?

(Izvoz pšenice in koruze ustavljen.) Naše ministrstvo je ustavilo izvoz pšenice in koruze, ako že niso plačane carinarske pristojbine za izvoznice.

(Za lesne trgovce.) Savska divizija v Zagrebu potrebuje 10.000 kubičnih metrov drv za kurjavo. Licitacija bo dne 5. januarja t.l. v Gajevi ulici št. 30. Kot kavcija se zahteva 10 % kupne cene.

(Izmenjava kron v lire v zasedenem ozemlju) se izvrši do dne 25. februarja t.l. Za 1 krono se bo plačalo 60 centesimov. Ker se je že pri prvi zamenjavi dobilo 40 centesimov, dobi še sedaj vsaka stranka 20 centesimov. Kdor ne zahteva doplačila do 30. junija t.l., izgubi pravico. Osebam in zavodom, ki imajo vloge v Jugoslaviji, se bodo izmenjale iste s 60 % le tedaj, ako so bile upoštevane že pri prvi zamenjavi do dne 9. aprila t.l.

(Državni industrijsko-obrtni muzej) se ustanovi v Belgradu pod nadzorstvom trgovinskega ministrstva. Po glavnih pokrajinskih mestih se ustanove podružnice. Tudi kmetijski kot najštevilnejši stan v državi bi zaslužil, da dobi podoben zavod, ki naj bi pospeševal narodno gospodarstvo, bi imel strokovno knjižnico, priredil razstave in učne tečaje. Obenem z muzejem naj bi se osnoval Kmetijski svet. Prvi pogoj pa je, da vodijo nove ustanove res kmečki veščaki, ne pa morda uradniki v IV. plačilnem razredu.

(Pisemski promet med Jugoslavijo in Madžarsko) je zopet odprt.

(Izvoz živine iz celjskega okrajnega glavarstva je prepovedan.) Prepoved velja za govejo živino, drobnico in svinje.

(Trgovski promet Nemčije.) Iz Nemčije se po vojni tako malo izvažata, da iznaša uvoz letno 30 milijard mark manj kot izvoz, dočim sta bila pred vojsko izvoz in uvoz enaka.

Zdravstvo.

(Negovanje zdravja po zimi.) Zima je tu. Marsikdo se je ustrašil, ko je slišal ime zime. „Ko bi že prestal to zimo, potem bo že dobro“, slišimo marsikoga javkati. Vsak se mora tako uravnati, da se ubrani pred vsakim mogočim vplivom hude in neprijazne zime, ali pa vsaj oslabi omenjeni vpliv; ubrati mora vsak pravo pot, da postane zdrav ali pa da si ohrani zdravje. Jeli zima res tako strašna? Ne! Vsi oni, ki so si utrjevali telo poleti, lahko prenašajo zimski mraz in zro mirnim očesom prihod zime. Pri odgovoru na vprašanje, kako se ubraniti škodljivim posledicam zime, se mora upoštevati starost, opravilo, sestava telesa, eplošno stanje itd. Kar se tiče uporabe vode, je v tem slučaju težko

izreči zadnje besede. Ta je bolj utrjen, drugi manj, temu ne škoduje vsled tega mrzla voda kot drugemu. Med tem ko so ljudje, ki prebijejo led, da se kopljejo v ledenomrzli vodi, bi imel tak poskus za druge hude posledice. Toliko pa se lahko reče, da je boljša le lahka uporaba vode pozimi. Kdor ima dovolj lastne telesne gorkote, se lahko pere z mrzlo vodo tudi v mrzli sobi, toda vsak ve najbolje, kaj mu prija, in kaj bi mu moglo škodovati. Nekako nadomestilo za manjšo uporabo vode nam nudi gibanje v prosti naravi, po čistem zraku, ki je pozimi, kakor znano, čistejši kot pa v drugih letnih časih, in tekanje po ravnokar padlem snegu. Ravnokar treba poudarjati, ker je tak novi sneg še mehak in ni mrzel. Sneži navadno pri temperaturi od dveh do pet stopinj, torej pri neznatnem mrazu. Ako leži sneg delj časa, postane trd in zrnat, kakršen pa ne more služiti kot zdravilno sredstvo. Temperatura sob naj ne prekorači 15 stopinj R. Pridno zračenje teh prostorov, vsaj zjutraj in zvečer, je potrebno za zdravje. Kjer možno, naj se odpro okna in vrata, da je prepih. Na ta način se izčisti soba hitreje in bolje. Ako ni ravno spalnica soba, v kateri smo ves dan, bodi vsak letni čas ves dan odprta; pa tudi ponoči naj ima sveži zrak prost vstop. S tem pa ni rečeno, da morajo biti okna odprta docela. Zadržuje že mala, za prst debela odprtina, da nudi slabemu zraku izhod, dobremu pa vstop. Priprto naj se pa pusti okno, ki je najbolj oddaljeno od postelje in ki ni izpostavljeno vetru. V spalnicah naj se od časa do časa tudi kuri in sicer tačas, ko nismo v njih, da se odstrani na ta način vlažnost, ki škoduje večkrat človeškemu telesu. Bližine zakurjene peči se moramo po možnosti izogibati. Gorkota omehkuži telo. Ako pridemo od gorke peči na prosto, se takoj pojavi katar kot neprijetni gost. Iz gorkih prostorov se ne sme pri hudem mrazu nikdar naravnost ven iti, ampak treba vedno se pomuditi v predsobi. Vsakdanje umivanje vratu z mrzlo vodo zjutraj, predno se zapusti hišo, uspešno zabranjuje katar. Kdor ima čas in priložnost, naj se giblje tudi pozimi, toda s pravim, t.j. ne pretesnim obuvalom. Ona ne sme imeti lukenj, skozi katere bi lahko prišla vlažnost do nog. (Za to bi morala skrbeti vlada in — Polak)

„Noge suhe in gorke, glavo hladno“ je staro zdravstveno pravilo. Pri hujšem mrazu dihaj le skozi nos, da ugreješ mrzli zrak, predno pride v pljuča. Sploh je najbolje vedno dihati skozi nos, kar se pa redkokdaj opazuje, ker je komodnejše dihanje skozi usta. Letnemu času mora biti tudi primerna obleka. Odgovarjati mora starosti in opravilu, toda vedno mora biti taka, da dopušča zrak k telesu. Ako ne, se tudi gorkota ne more proizvajati. Svariti je pri tem pred uporabo vratnih rut. Marsikdo je zavil do oči, da si čim prej nakoplje kako vratno bolezen. Vrat mora biti vedno prost, ker v tem obstoja ujevova utrditev in radi te odporna zmožnost proti boleznim. Hrana bi morala biti pozimi močna, toda ne težka, ker se navadno v tem letnem času manj pregiblamo, torej težje prežvekujemo kot drugače. Mnogi mislijo, da provzročajo omotne tekočine, posebno žganje, vročino in da ni več vsled njih telo tako občutljivo proti mrazu. Toda to je zmota, ki je že marsikoga gnala v smrt. Dobro je znano, da je med zmrzlimi osebami največ pijancev, in sicer takih, ki so se napili žganja. Žganje je namreč sleparsko ogrevalo. Gorkota, katero se občuti po zaužitju žganja v želodcu, izvira iz žgočega vpliva alkohola in je le na videz dobrodejna gorkota. Ker zgori alkohol v telesu, provzroča sicer v resnici gorkoto, istočasno pa tudi oslabi živce, ki stisnejo fine krvne žilice. S tem se te razširijo in kri vre v večji količini proti telesnemu površju, iz česar izvirajo rdeča lica in občutek gorkote. Ta občutek nas mami, ker čutimo, kako sili gorka kri v povečani množini h koži, v resnici pa nismo ogreti, ampak ohlajeni, ker je kri na koži bolj izpostavljena vplivu zraka in vsled tega izgublja notranje telo vedno več gorkote kot je pa dobavlja. S použivanjem alkohola pade telesna gorkota zelo mnogo; na ta način je že marsikdo zmrznil, ker se je mislil ogreti za daljno pot z žganjem. Pravilna hrana, primerno gibanje po prostem, sveži zrak v spalnih in drugih sobah, prikladna obleka in uporaba vode v mejah potrebnega in koristnega so najboljši štebri za ohranitev zdravja tudi v najhujšem letnem času.

Več ljubezni napram žrtvam nezmernosti!

Mož je postal pivec in mislil, da te navade ne more več opustiti, zašel je med tiste nesrečneže, ki sebe in svoje polagoma vodijo v propast, — in sedaj? Bližnji ga ostro obsojajo, čut zaničevanja se vzbudi v njih in kolikokrat lahko slišimo: „temu človeku ni več pomagati“ — „je vse zastoj“ — „kaj me ta briga“ — „saj ve, kaj je prav in kaj ne“ — „naj bom jaz njegov varuh“ itd. Kaj store bližnji? Nič! Mirno gledajo, kako dalje pije, kako gine in pogine. Ali je to prav, ali je to človeško?

Naj se li čudimo, če ob današnjih razmerah, ko se ob vsaki priložnosti in priliki pije in k pitju sili, da toliko mož in mladeničev izgubi pravo razsodnost? Ali ne zaslužijo ti reveži bolj obžalovanja kot nepremišljene obsodbe? Ali res nismo dolžni, jim pomagati, jih rešiti s pota pogube?

Zamislimo si človeka, ki nevede koraka proti globoki kotlini, potegnimo ga nazaj ali mu zakličimo: „Stoj, ne naprej, tebi grozi nevarnost!“ Koliko bi jih ne bilo zašlo v nezumno in nezmiselno pitje, ko bi jih še ob pravem času dober prijatelj, hišni znanec ali stanovski tovariš svareče in ljubezljivo opozoril na nepravo pot, jim svetoval pravo, in sicer v taki obliki, da bi dobil pivec vtis: ta mi resnično le dobro želi.

Kaj ne, če ugledamo osebo, ki je padla v vodo in se bori z valovi, ki jo hočejo potisniti v gotovo smrt, bomo hitro in brez dolgega premišljevanja storili vse mogoče, da jo ohranimo pri življenju. Koliko pa se jih danes utopi v valovih in morju alkohola pred našimi očmi, ne da bi poskusili najmanjše v njih rešitev. Vsi ti utopljeni pa se bodo bridko maščevali nad nami, ako jim pravočasno ne ponudimo rešitve.

Da morda to valovje ne uniči danes ali jutri tudi življenja naših lastnih otrok, moramo že sedaj hiteti na delo brez obsodbe in zaničevanja napram alkoholnim bolnikom, na delo, katerega bo vodila edino ljubezen do žrtev nezmernosti.

Raznoterosti.

(Zdravstvena pravila pri Japoncih,) ki pa tudi za nas veljajo, če hočemo živeti vsaj sto let, so: 1.) Giblji se kar največ mogoče v zdravem zraku! 2.) Hoditi zgodaj spat in zgodaj vstajati! 3.) Spi najmanj šest ur, a ne več, ko sedem in pol v temni sobi pri odprtih oknih! 4.) Uživaj zmerno kavo in čaj, alkoholu in tobaku se odločno odpovej! 5.) Meso jej samo enkrat na dan! 6.) Vsako jutro se koplji v gorki vodi! 7.) Svilena krila vrzi v ogenj, oblači se samo v volneno obleko! 8.) Enkrat na teden si privoščiti počitek, ta dan pusti tudi pisanje in branje! 9.) Ne delaj prevelikih naporov, čuvaj se preobilega duševnega dela! 10.) Če si še samec, oženi se, če si vdovec, poišči si nemudoma drugo žensko! 11.) Ne bivaj v preveč zakurjeni sobi!

(Strašni podatki o vojni.) V svetovni vojni je bilo primoranih sodelovati 60 milijonov ljudi kot vojakov, a 240 milijonov je bilo zaposlenih pri vojni industriji. Vsi izstrelki se računajo na 8 bilijonov in 404 milijone. Na vsakih 7600 kro-

gel pride en smrtni slučaj, potemtakem je padlo na bojiščih 7 milijonov 200.000 oseb brez onih, ki so pomrli v ozadju za ranami. Stevilo ranjenih je znašalo nad 20 milijonov. Največ krogel se je izstrelilo v bitki pri Sv. Mihelu pri Gorici, namreč v štirih urah en milijon. Vojni stroški vseh držav znašajo 185 bilijonov kron. Vsled gladu je pomrlo samo v Rusiji in na Poljskem 20 milijonov ljudi. Zrakoplovov je delovalo v vojni 240.000, od teh je bilo uničenih 27.000. Konj se je porabljal 16 milijonov, od katerih je bilo ubitih ali jih je poginilo 8 milijonov.

(Največja božična potica.) Neki pek v Richmondu (Amerika) je razstavil božično potico, ki je tehtala 3500 funtov. Za napravo so porabili 340 funtov moke, 225 funtov masla, 225 funtov sladkorja, 720 funtov rozin, 230 funtov mleka in sladkih tekočin (vanilija i. dr.), 100 funtov mandeljnov in 2600 jajc. Potico so prodajali javno na funte. Seveda je bilo to pred vojno. Danes bi si mogli kaj takega tudi v Ameriki privoščiti le milijonarji, pri nas pa kvečjemu kak Polak.

(Jugoslovanski učenjak.) Za časa vojske se je nahajal narednik I. v pisarni neke bolnice na bojišču. Ker so v to bolnico prihajali bolniki raznih narodov, je potreboval zdravnik, ki je bil trd Nемеc, tolmača. Nekega dne pride zdravnik v pisarno in vpraša: „Kdo zna srbski?“ — „Jaz“, se oglasi narednik I. — Doktor, ves vesel, ker je našel človeka, ki zna srbski, ga odvede k vojaku, ki je pravkar prišel. Čez nekaj dni pride zopet doktor. — „Kdo zna hrvatski?“ — „Jaz“, se zopet javi narednik. Zdravnik ga začudeno gleda in to pot je moral biti narednik za tolmača hrvatskega jezika. Preteklo je zopet nekaj dni in doktor je rabil tolmača za „bosenski“ jezik. In zopet se je javil narednik. Zdravnik ga je začel gledati z velikim spoštovanjem. Neko nedeljo je bil doktor ves v skrbeh. Dobil je spis, katerega je bilo treba prevesti na „ilirski“ jezik. Išče človeka, ki bi znal ilirski. In zopet se oglasi narednik. — „Koliko jezikov vi govorite, to je res neverjetno“, se je čudil doktor. „Nikdar ne bi kaj takega mislil o vas“. — Čez nekaj dni zopet pride zdravnik. Bojazljivo je pogledaval na narednika, kakor da si ne upa reči, kar bi hotel. Narednik ga vpraša, kaj se je zopet zgodilo. „Oh“, vzdihne doktor, „Vi govorite toliko jezikov, ali to pot mi gotovo ne boste mogli služiti za tolmača. Danes je prišel ujetnik, ki govori „črnogorski“. Ali kdo naj najde tolmača za ta jezik?“ — „Jaz govorim tudi črnogorsko“, odgovori narednik. — „Za božjo voljo!“ vzdihne zdravnik, „jaz ne razumem, kako morete toliko znati. Vi ste gotovo vse svoje življenje porabili za učenje jezikov“.

(Zvit lisjak.) V nekem vrtu v Kopenhagenu, ki pripada blaznici, je sedel eden gojencev tega zavoda in se delal, kot da lovi ribe. S trnikom, na katerem je bil črv, je nihal nad grmom velikega tulipana. Eden mimoidočih je pomislil: „Ubogi norec, res, človeku se mora smiliti.“ Nato reče glasno: „Kaj delate?“ — „Lovim ribe“, je dejal ta. „Tako. Le koliko časa mislite biti tu?“ — „Ves dan“. — „Cujte! Pojdite raje na čašo kave“, ga je povabil dobričina s seboj. Ta je res šel. Dobil je kavo in cigaro. „Tedaj, vi ste lovili ribe?“ je dejal gospod. „A koliko ste jih vlovili?“ Norec je pihnil oblak dima v zrak in dejal: „Vi ste četrti...“

(Začetek sveta.) Indijanski rod Bakiri v notranji Braziliji je edino nam znano ljudstvo, ki do zadnjih dni še ni prišlo v stik z ostalimi ljudmi. Raziskovalec rudnin, ki je prišel prvi izmed ostalega sveta med nje, je hotel vedeti, kakšno vero imajo ti ljudje o svetu. Zato je vprašal njih poglavarja o početku sveta. „O“, je odgovoril, „edini človek pri nas, ki je tako star, da je bil takrat zraven, je ravno odšel na lov. Počakati moraš, da se vrne, pa ti bo povedal.“

V razvedrilo.

(Berač pri operaciji.) V neki vasi je obolet berač in zdravnik je dognal, da je potrebna operacija. Zato so odpeljali berača v zagrebško bolnico. Ko je prišel v bolnico, so ga peljali v kopalnico, da se okoplje. Vse je bilo že pripravljeno, ko se začne berač braniti z nogama in rokama, da ne gre v banjo. Končno so ga strežniki pograbili in ga s silo skopali. Ko je berač povsem tem ležal v postelji, se je globoko oddahnil in dejal zadovoljno: „Bog bodi zahvaljen! Jaz sem si to operacijo predstavljal mnogo huje, nego je v resnici. Ko je človek tam, prav nič ne boli.“

(Da ne bo zopet nesreče.) V hrvatskem Zagorju je vsled krča navidezno umrla kmetica. Vsi so bili prepričani o resničnosti smrti. Toda, ko so nesli krsto skozi nizko vežo, so nosilci zadeli ob podboje, da se je pokrov krste odbil. Sunek je zbudil navidezno mrtvo ženo, ki se je zravnila pokoncu. Vsled splošne slabosti pa je čez par dni resnično umrla. Ko so nesli zopet krsto skozi vežo, tekel je vdovec za nosači ter jim zaklical: „Možje, sedaj pa le previdno, da se zopet ne zgodi nesreča!“

(Vojna vzgoja.) Pri izpraševanju vpraša župnik moža, ki se je navadil v vojski robotih izrazov: „Kaj pa šest božjih resnic, ali jih še znaš?“ Mož: „O poroka madona, te pa še znam kot sto vragov!“

(Pomiritev.) Oh, prijateljica, kadar bije ura polnoč, se vedno bojim, da vstopi moj rajniki mož. — Draga, nič se ne boj in ne razburjaj, vsaj je tvoj rajniki prihajal šele ob dveh domov.

Podpisani odbor naznanja žalostno vest, da je dne 25. decembra 1919. preminul

Franc Zevnik

posestnik v Mavčičah in krajni šolski predsednik ter somišljenik „Samostojne kmetijske stranke“.

Pogreb nepozabnega značajnega pokojnika je bil dne 27. decembra.

Krajevni odbor „Samostojne kmetijske stranke“.

Seno in slamo

potrebuje

Vinko Majdič, valjni mlin v Kranju

in prosi ponudb.

Garje SARKO

in srbečico ozdravite zanesljivo in hitro z novim, od vseh dosedanjih mazil bistveno se razlikujočim sredstvom.

-mazilo št. 1.

-mazilo št. 2.

-prah za posipanje.

Vse skupaj, zadostujoče za eno odrasčeno osebo, z natančnim navodilom, po katerem v štirih dneh ozdravite vsako srbečico, stane 16 K. po pošti 18 K. — Izdeluje in razpošilja: Lekarna pri srebrnem Sokolu v Brežicah

Srečno in veselo novo leto

želita vsem strankinim pristašem

načelništvu in tajništvu

„Samostojne kmetijske stranke“.

Srečno novo leto

želita vsem sotrudnikom, naročnikom in čitateljem

uredništvu in upravništvu

„Kmetijskega lista“.

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani

Stritarjeva ulica štey. 2

Podružnice v Splitu, Celovcu, Trstu, Sarajevu, Gorici, Celju in Mariboru.

Delniška glavica z rezervnimi zakladi okrog
28,000.000 kron.

Sprejema vloge na knjižice in tekoči račun proti ugodnemu obrestovanju.

Kupuje in prodaja vse vrste vrednostnih papirjev, valut in dovoljuje vsakovrstne kredite.

Mali oglasi.

Deček, star 12 let, želi vstopiti kot učevnik, ne v kako trgovino pod pogojem, da dobi hrano, obleko in stanovanje v hiši, istotako tudi učenka v starosti 14 let, bodisi v mestu ali na deželi. — Ponudbe sprejema Danijel Ule, p. Cerknica št. 3, via Velike Lašče.

Na prodaj **lepi hrasti**, so primerni za sodarsko delo ali za drugo rabo. Cena po dogovoru. — Prodajalec naslov se izve pri upravnistvu tega lista.

Kupim rabljeno, toda dobro ohranjeno slamorezalico. — Ponudbe z najnižjo ceno na naslov: **Josip Novak**, posestnik, pošta Slovenska Bistrica.

Restavracija Krvarič (prej Perles), Ljubljana, Prešernova ulica št. 9, so priporočila.

Kmetje!

Ako imate kaj na prodaj, ako hočete kaj kupiti, ali česa iščete, pridružite v našem listu. Velikost pridruženega poziva stane za „Male oglase“ 12 K, polovica tega prostora 6 K. Najmanjši oglas 4 K. Denar pošiljajte vedno naprej!

Lepo črno letošnje

!!brinje!!

edcaja v vsaki množini in po nizki ceni tvrdka **Ivan Jelača**, Ljubljana, Emonska cesta 2.

Alojzij Vodnik

kamenosek

Ljubljana, Kolodvorska ulica

priporočila

marmornate plošče za pohištvo, nagrobne spomenike

žgano apno.

MLATILNICE

za ročni in vrtilni pogon, vratila (gopelne), čistilnice, trijerje, slamoreznice za pogon z roko in s silo, sadne in vinske stiskalnice, sadne mline, brzoparilnice, stiskalnice za seno in druge poljedelske stroje ima vedno v veliki izbiri v zalogi **FRANC HITTI** v Ljubljani na Sv. Martina cesti št. 2.

Edina zaloga poljedelskih strojev iz tvornice Umrath & Comp.

„IMPEX“

importna in eksportna družba z o. z. v Ljubljani.

Tvrdka „IMPEX“ se peča z vsemi panogami izvozne in uvozne trgovine, preskrbuje domačo industrijo s potrebnimi surovinami in izvažata industrijske proizvode lastne države. Preskrbuje domači trg s kolonialnim blagom ter prevzema vse trgovske transakcije z inozemstvom.

Kupuje, izdeluje in izvažata vsakovrstne lesne izdelke.

Za časa prehodne dobe pospešuje družba izmenjavo blaga z inozemstvom, da ščiti domačo valuto.

Poslovanje na lastni račun in v komisiji. Podružnice in zastopstva na vseh svetovnih tržiščih.

Gostilničarji, kavarnarji, vinogradniki, pozor!

Trgovina z vinom

Oset & Cajnko, Slovenjgradec.

Naznanjava, da imava veliko zalogo najboljših sortiranih vin, kakor muškateleja, rizlinga, šipona, burgundea, portugalca, šilherja, pristnega ljutomercana, pikerčana, haložana, bizelčana ter črnih dalmatinskih in banatskih starih in novih vin.

Kupujeva iz vseh vinorodnih krajev vsa najboljša vina po najvišjih cenah.

Se priporočava

Andrej Oset in Franjo Cajnko.

Vino v steklenicah (buteljkah)

Razpošiljanje vina v sodih od 50 litrov naprej!

Vpoštevajte naše oglase!

Štampilje.

Anton Černe
graver in izdelovatelj štampilj iz kavčuka
Ljubljana, Dvorni trg št. 1.

Primešaj Mastin krmil!

Če živina krmo lažje in do zadnjega prebavi in popolnoma izkoristi, da se na koncu nič ne izgubi, da se dvigne slast do fretja, potem se pospešuje redilnost, vsled tega težka živina, mast, meso, jajca, mleko. To se doseže, ako primešamo krmil enkrat na teden pest praška **Mastin**. Ob pomankanju krme, ko se uporabljajo nadomestna sredstva za krmila, pa se ga primeša dvakrat za teden. Prašek **Mastin** je dobil najvišje kolajne na razstavah v Londonu, v Parizu, v Rimu in na Dunaju. Tisoči gospodarjev hvalijo **Mastin**; ko ga enkrat poizkusijo, ga ponovno rabijo. Pet zavojev praška **Mastin** zadostuje za šest mesecev za enega prašiča ali vola. Glasom oblastvenega dovoljenja smejo prodajati **Mastin** vsi trgovci in vsa konsumna društva. Ako se **Mastin** pri vas v lekarnah in trgovinah ne dobi, potem ga naročite po poštni dopisnici v izdelovalnici **Mastina**, to je

v lekarni **Trnkóczy** v Ljubljani.

Pet zavojev (paketov) **Mastina** stane 20 K 50 v poštnine pristoja dom. Od tam se pošlje **Mastin** s prvo pošto na vse kraje sveta.

Srečno

ново leto

želiva cenjenim najinim odjemalcem in vsem somišljenikom „Samostojno kmetijske stranke“.

Na Vrhaški, dne 29. decembra 1919.

J. & M. Kranjo
(prej Bučar)
trgovina.

BATERIJE LESTENCI
ŽARNICE vseh tipov ARMATURE
Vsi elektrotehnični predmeti

Generalna reprezentacija za kraljestvo SHS

Janko Pogačar

Razstavni lokal, pisarno, skladišča Ljubljana, Mestni trg 25

WESTINGHOUSE — WATT — KREMENEZKY — METAX

Avtomobilna razsvetljava „IKA“

Kmetska posojilnica ljubljanske okolice

v Ljubljani,

r. z. z. n. z.

Obrestuje hranilne vloge po 3%. Sprejema vloge na tekoči račun. Čekovni promet. Eskont in inkaso menic. Lombardiranje vrednostnih papirjev.

Stanje hranilnih vlog nad 50,000.000 K.

Rezervni zakladi nad 1,000.000 K.

Ustanovljena leta 1881.

Prevažanje blaga.

Spedicije vseh vrst. Sprejemanje blaga v skladišča. Zaccarinjanja. Mednarodni prevozi. Solitve s patentiranimi vozovi. Nabiralni vozovi na vse strani.

Balkan

trgovska, spedijska in komisijska delniška družba

Trst Ljubljana Trst

Dunajska cesta št. 33.

I. ljubljansko javno skladišče.

Skladišče, spojeno s tirom južne železnice.

Tekoči račun pri podružnici Jadranske banke v Ljubljani. Naslov za brzojavke „Balkansped.“

Interurb. telefon št. 366.